

Ὁ ἀποθανὼν Καθηγητὴς τῆς Χημείας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

Σύμπασα ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη θρηνεῖ τὸν πρωτοεργάτην τῆς, τὴν δόξαν τῆς, τὸν Χρηστομάνον, τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐπὶ ἡμῶν περίου αἰῶνα ἀντεπροσώπευε τὴν πρόοδον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης καὶ μαζί με αὐτὴν τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Ἡ ἐπὶ τέσσαρας δεκαετίας ἀδιάκοπος διδασκαλία του ἐν τῷ ἱερῷ τεμένει, τῷ Χημειῷ, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἵδρυσε, τελείως ἐκαρποφόρησε, καὶ δείγματα τοῦτου ἔστωσαν αἱ ἑκατοντάδες ἑκατοντάδων τῶν διακεκριμένων ἐλλήνων ἐπιστημόνων, τῶν παρ' αὐτοῦ τὸ ἄσβεστον φῶς τῆς Ἐπιστήμης προσλαβόντων. Καὶ τώρα, ὅτε ἀναφέρω τὴν λέξιν διδασκαλίαν, ἐνθυμοῦμαι τὰς γλυκείας καὶ ἀπαραμίλλους ὁμιλίαις, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ σεβάσμιος μετὰ τὸ εὐρὺ μέτωπον καὶ τὴν πολὺν κόμην γέρον διεξοδικώτατα ἐν ταυτῷ καὶ σαφέστατα παρέδιδε τὴν τε ὀργανικὴν καὶ ἀόργανον χημείαν, ἐνθυμοῦμαι τὰς κατὰ τὴν διδασκαλίαν παρεκβάσεις τοῦ Berthelot τοῦτου τῆς Ἑλλάδος, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὴν ὅλην ἐγκυκλοπαιδείαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ Ἀναστάσιος Χρηστομάνος διεκρίθη καὶ ὡς εὐφυῆς ἐφευρέτης, ἐπινοήσας συσκευὰς καὶ προσδιορίσας τὰ σημεῖα τῆς τιξέως διαφόρων σωμάτων καὶ ὡς συγγραφεὺς μεθοδικώτατος δημοσιεύσας ὑπὲρ τὰ 70 συγγράμματα καὶ πραγματείας ἐκ τῶν ὁποίων προσέξομαι ἡ δίτομος χημεία, σύγγραμμα ὑπὸ πᾶσαν ἐποχὴν τέλειον, καὶ ὡς ἐρευνητὴς σοφός, προσδιορίσας τὸ εἰδικὸν βῆρος τοῦ ἀργύρου, οὗτινος ὁ ἀριθμὸς ἐπεβλήθη εἰς ἅπαντα τὰ συγγράμματα ἀνευ διακρίσεως ψυλῆς ἢ γλώσσης, ἐπινοήσας τὴν παρασκευὴν τοῦ τριχλωριούχου ἰωδίου, τοῦ τριβρωμιούχου φωσφόρου, τῆς νέας λευκῆς ἄλλοτροπικῆς καταστάσεως τοῦ φωσφόρου καὶ πλείστων ἄλλων καὶ ὡς ἀκαταπόνητος ἐργάτης, ἀναλύσας ὅλα τὰ ἱαματικά καὶ πόσιμα ὕδατα τῆς Ἑλλάδος, ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς οἶνους καὶ οἰνοπνεύματα καὶ τὰ ἀπειρόριθμα εἶδη τῶν γαιανθράκων καὶ μεταλλευμάτων.

Τὸ ἔργον του εἶναι ἀπέραντον, εἶναι ἄφθαρτον!

Καὶ οὕτω ἀφ' οὗ τὰς πλείστας ἡμέρας τοῦ βίου του διῆλθεν ἐργαζόμενος ἐντὸς τῶν σκοτεινῶν δωμάτων τοῦ ἐργαστηρίου του, παλαιῶν ὁλονέν μετὰ τῶν διαφόρων σωμάτων τῆς Χημείας, ὁ Χρηστομάνος, ἠσθάνθη τὸν παρελθόντα Μάϊον τὴν ἄφατον ἐκείνην χαρὰν καὶ εὐτυχίαν παρευρισκόμενος ἐν τῷ θριάμβῳ του, νὰ διακρίνη εἰς τὴν δύσιν μιᾶς ζωῆς εὐτυχοῦς τὰς πρώτας ἀκτίνας τῆς ἀφαιασίας, τὴν ὁποίαν ο μεταγενέστεροι τοῦ ἐπιφυλάττουσι.

Τώρα δὲ πλέον δυναμέθα καὶ ἡμεῖς νὰ ἀναφωνήσωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε εἶπον διὰ τὸν Pasteur: «Υπάρχουσι δύο περίοδοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χημείας ἐν Ἑλλάδι: Ἡ Χημεία ἡ πρὸ τοῦ Χρηστομάνου καὶ ἡ Χημεία ἡ μετὰ τὸν Χρηστομάνον».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ